

Критерії оцінювання учнів 5 класу

(Наказ МОН України № 1222 від 21.08.13 « Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти»)

Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи розроблені відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» та наказу МОНмолодьспорту від 13.04. 2011 року № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти», зареєстрованого у Міністерстві юстиції від 11.05. 2011 року № 566/19304.

Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи набувають чинності поетапно:

у 5 класах загальноосвітніх навчальних закладів – з 2013/14 навчального року;

у 6 класах загальноосвітніх навчальних закладів – з 2014/15 навчального року;

у 7 класах загальноосвітніх навчальних закладів – з 2015/16 навчального року;

у 8 класах загальноосвітніх навчальних закладів – з 2016/17 навчального року;

у 9 класах загальноосвітніх навчальних закладів – з 2017/18 навчального року.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12бальною шкалою.

Змістом вимог до оцінювання є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень учнів, які структуровані в навчальних програмах, за предметами.

Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень учнів: початковий, середній, достатній, високий.

I початковий рівень, коли у результаті вивчення навчального матеріалу учень:

- називає об'єкт вивчення (правило тощо), але тільки в тому випадку, коли цей об'єкт (його зображення, опис, характеристика) запропонована йому безпосередньо;
- за допомогою вчителя виконує елементарні завдання.

II середній рівень, коли учень повторює інформацію, операції, дії, засвоєні ним у процесі навчання, здатний розв'язувати завдання за зразком.

III достатній рівень, коли учень самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє виконувати певні операції, загальна методика і послідовність (алгоритм) яких йому знайомі, але зміст та умови виконання змінені.

IV високий рівень, коли учень здатний самостійно орієнтуватися в нових для нього ситуаціях, складати план дій і виконувати його, пропонувати нові, невідомі йому раніше розв'язання, тобто його діяльність має дослідницький характер.

Кожен наступний рівень вимог включає вимоги до попереднього, а також додає нові.

Оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів: усної (індивідуальне, групове, фронтальне опитування), письмової (самостійна робота, контрольна робота, тематична контрольна робота, тестування, та інші).

Критерії оцінювання з мови

Оцінювання результатів навчання української мови здійснюється на основі компетентнісного, особистісно зорієнтованого, комунікативнодіяльнісного й соціокультурного підходів до шкільного мовного курсу, які насамперед мають забезпечити розвиток особистості учня, формування в нього мовленнєвої культури, комунікативної компетентності, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій.

Оцінювання мовної компетентності учнів

I. Оцінювання знань з мови й мовних умінь

У процесі навчання української мови застосовують такі види контролю: *поточний, тематичний, семестровий, річний і державна підсумкова атестація.*

Поточне оцінювання розглядаємо як обов'язковий компонент процесу оволодіння учнями навчальним матеріалом уроку. Поточний контроль здійснюється в процесі поурочного вивчення теми. Основні завдання його такі: мотивувати учнів до активної діяльності; визначати рівень розуміння й первинного засвоєння учнями окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними й засвоєним змістом попередніх тем; закріплювати здобуті знання, набуті вміння й навички. Цей вид контролю має усну й письмову форми, що передбачають різні види.

Формами поточного оцінювання є: індивідуальне, групове і фронтальне опитування; виконання учнями різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо.

Для *контрольної перевірки* мовних знань і вмінь використовуються завдання у тестовій формі, складені на матеріалі слова, сполучення слів, речення, груп пов'язаних між собою речень. Одиницею контролю є вибрані учнями правильні варіанти виконання завдань тестового характеру й самостійно дібрані приклади.

Оцінювання здійснюється таким чином, що за зазначену вище роботу учень міг одержати від 1 бала (за сумлінну роботу, яка не дала задовільного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу).

Перевірці підлягають знання й уміння з мови, необхідні передусім для правильного використання мовних одиниць. Учні пропонується розпізнавати вивчені мовні явища; групувати, класифікувати; сполучувати слова, доповнювати, трансформувати речення, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, між реченнями у групі пов'язаних між собою речень тощо; виявляти розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні.

Контрольна перевірка з української мови здійснюється фронтально та індивідуально.

Фронтально оцінюються: аудіювання, читання мовчки, диктант, письмовий переказ і письмовий твір, мовні знання й уміння.

Індивідуально оцінюються: говоріння (діалог, усний переказ, усний твір) і читання вголос. Для цих видів діяльності не відводять окремого уроку. Результати оцінювання виставляють у колонку без дати й ураховують у найближчу тематичну. У **I семестрі** пропонується провести оцінювання **2 видів мовленнєвої діяльності** (усний переказ, діалог), результати оцінювання виставити в колонку без дати і врахувати в найближчу тематичну (як зазначено в календарному плануванні). У **II семестрі** пропонується провести оцінювання таких видів мовленнєвої діяльності, як усний твір і читання вголос. Повторне оцінювання всіх видів мовленнєвої діяльності не проводять.

Перевірка мовних знань та вмінь здійснюється за допомогою завдань тестового характеру (на їх виконання відводиться 15-20 хвилин уроку) залежно від характеру виучуваного матеріалу. Решта часу контрольного уроку може бути використана на виконання завдань з аудіювання, читання мовчки.

Тематичну оцінку виставляють на підставі поточних оцінок і з урахуванням контрольної (тестової) роботи з мовної теми. Оцінку за семестр виставляють на основі тематичного оцінювання. Якщо учень (учениця) був(ла) відсутній(я) на уроках протягом вивчення теми, не виконав(ла) вимоги навчальної програми, у колонку з надписом **Тематична** виставляється **н/а (не атестований(а))**. Тематична оцінка не підлягає коригуванню.

Семестровий бал може підлягати коригуванню. Скоригована семестрова оцінка виставляється без дати у колонку з надписом **Скоригована** поруч із колонкою **І семестр** або **II семестр**. Колонки для виставлення скоригованих оцінок відводяться навіть за відсутності учнів, які виявили бажання їх коригувати.

Річна оцінка виставляється до журналу в колонку з надписом **Річна** без зазначення дати не раніше, ніж через три дні після виставлення оцінки за II семестр.

Річне оцінювання здійснюється на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. **Річна оцінка коригуванню не підлягає.**

II. Аудіювання (слухання розуміння)

Перевіряється здатність учня сприймати на слух незнайоме за змістом висловлювання із одного прослуховування:

а) розуміти:

- мету висловлювання;
- фактичний зміст;
- причинно-наслідкові зв'язки;
- тему і основну думку висловлювання;
- виразально-зображувальні засоби прослуханого твору;

б) давати оцінку прослуханому.

1. *Перевірка* аудіювання учнів здійснюється *фронтально* за одним із варіантів.

Варіант перший: учитель читає один раз незнайомий учням текст, а потім пропонує серію запитань з варіантами відповідей. Школярі повинні

мовчки вислухати кожне запитання, варіанти відповідей до нього, вибрати один із варіантів і записати лише його номер поряд із номером запитання: (наприклад 1.3, де цифра “1” - номер запитання, а цифра “3” - номер обраної відповіді).

Варіант другий: учні одержують видрукувані запитання та варіанти відповідей на них і відзначають галочкою правильний, з їхнього погляду, варіант.

Для одержання достовірних результатів тестування кількість варіантів відповідей на тестове завдання не повинна бути меншою від чотирьох. Запитання мають торкатися всіх зазначених вище характеристик висловлювання і розташовуватися в порядку наростання їх складності.

У 5 класі учням пропонуються 6 запитань із чотирма варіантами відповідей.

2. *Матеріал для контрольного завдання:* зв’язне висловлювання (текст) добирається відповідно до вимог програми.

3. *Одиниця контролю:* відповіді учнів на запитання за прослуханим текстом, одержані в результаті виконання тестових завдань.

4. *Оцінювання:* правильна відповідь на кожне з 6 запитань оцінюється двома балами. Треба мати на увазі, що за цей вид діяльності учень може одержати від 1 бала (за сумлінну роботу, яка ще не дала належного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу).

III. Читання

Читання вголос

Оцінюється здатність учнів:

- демонструвати певний рівень розуміння прочитаного;
- виявляти вміння читати з достатньою швидкістю, плавно, з гарною дикцією, відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм;

- виражати за допомогою темпу, тембру, гучності читання особливості змісту, стилю, авторський задум;
- пристосовувати читання до особливостей слухачів (ступеня підготовки, зацікавленості певною темою тощо);
- емоційно реагувати на прочитане;
- знаходити в тексті незнайомі слова.

Перевірка читання вголос у 5 класі здійснюється індивідуально: учитель дає учневі текст, опрацьований на попередніх уроках, деякий час на підготовку й пропонує прочитати цей текст перед класом.

Матеріалом для контрольного завдання є знайомий текст, дібраний відповідно до вимог програми; текст добирається з таким розрахунком, щоб час його озвучення (за нормативною швидкістю) окремим учнем дорівнював 1-2 хвилини. Для читання слід пропонувати невеликі тексти зазначених у програмі стилів, типів і жанрів мовлення, відносно завершені уривки творів або порівняно великий текст, розділений на частини, які читають кілька учнів послідовно.

Одиниця контролю: озвучений учнем текст (швидкість читання у звичайному для усного мовлення темпі – 80-120 слів за хвилину).

Вимоги до оцінювання

Рівень	Б а	Характеристика читання
--------	--------	------------------------

	л и	
Початковий	1 3	Учні демонструють повільне, емоційно невиразне читання; структурують текст і речення; зрідка вдаються до засобів виразного читання, інтонують речення зі значною кількістю помилок.
Середній	4 6	Учні читають зі швидкістю, що наближається до норми, поділяючи текст на речення; демонструють недостатньо плавне й виразне читання; припускаються помилок в інтонуванні, вимові, не завжди роблять логічний наголос; читають недостатньо емоційно; не вирізняють у тексті незнайомі слова.
Достатній	7 9	Учні читають плавно, емоційно виразно, з належною швидкістю, правильно інтонують речення й самостійно поділяють їх на смислові відрізки, але припускаються певних помилок чи недоліків (у вираженні авторського задуму, виконанні комунікативного завдання; дотриманні норм орфоепії, дикції тощо); не завжди вирізняють у тексті незнайомі слова.
Високий	1 0 1 2	Учні читають плавно, швидко, емоційно виразно, із дотриманням орфоепічних та інтонаційних норм; поділяють речення на смислові відрізки; розуміють авторський задум, стильові особливості тексту, успішно

		розв'язують комунікативне завдання; звертають увагу на незрозумілі слова.
--	--	--

Читання мовчки

Оцінюється здатність учнів:

- читати незнайомий текст із належною швидкістю;
- розуміти й запам'ятовувати після одного прочитання фактичний зміст;
- визначати причиннонаслідкові зв'язки між частинами тексту;
- відрізняти тему й ідею (основну думку) висловлювання;
- спостерігати й виявляти ті засоби, за допомогою яких автор досягає мети;
- знаходити в тексті незнайомі слова;
- демонструвати різні види читання.

Перевірка вміння читання мовчки здійснюється фронтально за допомогою тестових завдань. У 5 класі пропонують 6 запитань за текстом з чотирма варіантами відповідей.

Запитання повинні торкатися фактичного змісту тексту, його причинно-наслідкових зв'язків, окремих мовних особливостей (переносне значення слова, виражальні засоби мови тощо), відображених у тексті образів (якщо є), висловлення оцінки прочитаного.

Матеріалом для контрольного завдання є незнайомі учням тексти різних стилів, типів жанрів мовлення, що містять монологічне й діалогічне мовлення (відповідно до вимог програми). Текст добирається таким чином, щоб учні, які мають порівняно високу швидкість читання, витрачали на нього не менше 1-2 хвилини часу й були нормально завантажені роботою.

Оцінювання читання мовчки здійснюється за двома параметрами: розуміння прочитаного і швидкість читання. Розуміння прочитаного виявляється за допомогою тестової перевірки: правильна відповідь на кожне із 6 запитань оцінюється двома балами.

Швидкість читання при виведенні бала за цей вид мовленнєвої діяльності враховується таким чином: бали 7-12 може одержати лише той учень, швидкість читання в якого не нижча, ніж мінімальний показник у нормативах для відповідного класу. Той, хто не виконує зазначених норм, одержує на два бали менше. Наприклад: за вибір 10

правильних відповідей учень 7 класу повинен одержати 10 балів; але якщо він читає зі швидкістю, меншою 120 слів за хвилину, то йому виставляється не 10, а 8 балів.

Загалом оцінювання здійснюється з огляду на те, що за цей вид мовленнєвої діяльності учень може одержати від 1 бала (за сумлінну роботу, яка ще не дала задовільного результату) до 12 балів (за правильні відповіді на запитання тестового характеру й належну швидкість читання).

IV. Говоріння й письмо ***(діалогічне та монологічне мовлення)***

Діалогічне мовлення

Оцінюється здатність учнів:

- ініціювати комунікативну взаємодію;
- налагоджувати й підтримувати міжособистісну комунікацію;
- адекватно реагувати на співрозмовника; демонструвати певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється; висловлювати особисту позицію щодо теми, яка обговорюється;
- добирати аргументи на підтвердження власної позиції;
- здійснювати адекватний добір мовно-виражальних засобів;
- формулювати різні запитання й давати розгорнуту відповідь;
- у виборі рішень керуватися системою цінностей, схвалених суспільством;
- володіти типами мовленнєвої діяльності;
- відчувати стан співрозмовника;
- організовувати конструктивне розв'язання конфліктних ситуацій;
- користуватися прийомами стимулювання й підтримування розмови;
- дотримуватися теми спілкування; дотримуватися норм літературної мови;

- демонструвати певний рівень вправності у процесі діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність, винахідливість тощо).

Матеріал для контрольних завдань добирається з урахуванням тематики соціокультурної змістової лінії чинної програми, рівня підготовленості, вікових особливостей і пізнавальних інтересів учнів.

Під час оцінювання діалогу необхідно диференціювати репліки на розгорнуті (складаються з двох і більше речень) і нерозгорнуті (виражені одним реченням). Якщо репліки розгорнуті, то їх кількість зменшується. До вказаної кількості не зараховуються слова, що відносяться до мовленнєвого етикету (звертання, привітання, прощання тощо).

Вимоги до оцінювання діалогічного мовлення

Рівень	Характеристика складених учнями діалогів	Б а л и
Початк овий	Учень (учениця) бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати прості й однотипні за будовою запитання, припускаючись помилок різного характеру; демонструє небагатий лексикофразеологічний запас; допускає мовні й логічні помилки; не ініціює спілкування; не використовує прийоми налагодження й підтримування контакту; губиться в конфліктній ситуації; комунікативної мети досягає частково.	1 3
Середн ій	Учень (учениця) досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, дотримується основних правил поведінки під час розмови, норм етикету, проте йому бракує самостійності суджень, аргументації в досягненні комунікативної мети, лаконізму, інформаційної новизни; демонструє елементарні правила ввічливості під час розмови; як репліки використовує переважно прості й неповні речення;	4 6

	добирає переважно слабкі аргументи; ставить елементарні запитання, однак інколи губиться під час відповіді на поставлені йому запитання.	
Достатній	Учень (учениця) загалом вправно бере участь у діалозі на основі проблемної ситуації, демонструє достатню обізнаність у темі розмови, здатність ініціювати спілкування, вправність у доборі прийомів підтримування міжособистісної комунікації; дотримується культури мовлення, чітко висловлює думки, виявляє вміння формулювати цікаві запитання, дати влучну, дотепну відповідь; його репліки розгорнуті, змістовні, переконливі; у ставленні до співрозмовника толерантний, стриманий, коректний; але в діалозі трапляються недоліки: відхилення від теми, нечітко виражена особиста позиція співрозмовників, недостатньо сильних аргументів; у мовленні допускає помилки.	7 9
Високий	Учень (учениця) вправно бере участь у діалозі на основі будьякої ситуації, уміє слухати й дотримується черговості у розмові, демонструє мовну вправність (дотримання норм літературної мови, правил культури мовлення); добре обізнаний у темі розмови; переконливо й оригінально аргументує свою позицію, добираючи сильні докази, зокрема й з власного досвіду, зіставляє й аналізує різні погляди на предмет, із розумінням ставиться до думки іншого, дотримується правил поведінки й мовленнєвого етикету в розмові; виявляє здатність конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації.	1 0 1 2

Монологічне мовлення

Говоріння (усні переказ і твір);

письмо (письмові переказ і твір)

Оцінюється здатність учнів:

- виявляти обізнаність із теми, що розкривається (усно чи письмово);

- здобувати потрібну інформацію в різноманітних джерелах (зокрема користуватися ІКТ) для створення власних усних і письмових висловлювань;
- будувати висловлювання певного обсягу, типу й стилю, добираючи й упорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод із кінофільму, сприйнятий (побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо) і використовуючи мовні засоби оформлення; продукувати чітке, плавне, зв'язне мовлення з ефективною логічною структурою, що допомагає слухачеві сприйняти й запам'ятати почуте;
- будувати композиційно й змістовно завершене висловлювання;
- урахувувати мету спілкування, адресата мовлення; формулювати основну думку висловлювання;
- розкривати тему висловлювання тощо.

Під час оцінювання усного монологічного мовлення враховуються також такі аспекти: здатність дотримуватися культури мовлення й правил спілкування з урахуванням мовленнєвих ситуацій; виявляти певний рівень творчої діяльності; вільно й невимушено триматися перед слухачами, підтримувати з ними зоровий контакт; доцільно й ефективно використовувати позамовні засоби (постава, міміка, жести).

Переказ

Матеріалом для переказу (усного/письмового) можуть бути: текст, що читається вчителем, або попередньо опрацьований текст; самостійно

прочитаний матеріал з газети, журналу, епізод кінофільму чи телепередачі, розповідь іншої людини про певні події, народні звичаї тощо.

Якщо для контрольної роботи використовуються інші джерела, то матеріал добирається так, щоб обсяг переказу міг бути у межах, пропонованих для певного класу норм. Тривалість звучання *усного* переказу – 3-5 хвилин.

Твір

Матеріалом для твору (усного/письмового) можуть бути: тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного та проаналізованого художнього твору; а також пропоновані для окремих учнів допоміжні матеріали (якщо обирається варіант диференційованого підходу до оцінювання).

У *монологічному* висловленні оцінюють його зміст і форму (мовне оформлення). За усне висловлювання (переказ, твір) ставлять одну оцінку – за зміст, а також якість мовного оформлення (орієнтовно, спираючись на досвід учителя і не підраховуючи помилок, **і** зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

Оцінюючи *усне* висловлення, ураховують наявність порушень орфоепічних норм, правильність інтонування речень; у *письмових* висловленнях – наявність: 1) орфографічних і пунктуаційних помилок, які підраховуються сумарно, без диференціації; 2) лексичних, граматичних і стилістичних.

За *письмове* мовлення виставляють також одну оцінку: на основі підрахунку допущених недоліків за зміст і помилок за мовне оформлення, ураховуючи їх співвідношення.

Єдину оцінку за письмову роботу виводять так: до кількості балів, набраних за зміст переказу чи твору, додається кількість балів за мовне оформлення, і їхня сума ділиться на два. При цьому якщо частка не є цілим

числом, то враховується динаміка навчальних досягнень учнів (на користь дитини).

Вимоги до оцінювання монологічного мовлення

Рівень		Характеристика змісту виконаної роботи	Граматичність	
			Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок	Припустима кількість лексичних, граматичних і стилістичних помилок
Початковий		Учень (учениця) будує лише окремі не пов'язані між собою речення; бідне лексичне і граматичне оформлення роботи.	1516 і більше	910
		Створений учнем (ученицею) текст (висловлювання) характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; лексика і граматична будова мовлення потребують збагачення й урізноманітнення.	1314	
		Учень (учениця) демонструє висловлювання, що не є завершеним текстом; у роботі порушена послідовність й чіткість викладення власних думок; недостатньо сформовані вміння дотримуватися змістової і стилістичної єдності; активний словник бідний, граматична будова висловлювання недосконала.	1112	
Середній		Створений учнем (ученицею) текст (висловлювання) за обсягом становить трохи більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; бракує повноти, ґрунтовності, послідовності й	910	78

		переконливості у формулюванні думок; порушено пропорційність композиційних частин; чіткішого розмежування потребують основна й другорядна інформація; урізноманітнення потребує лексикофразеологічний запас і граматична будова; немає самостійних суджень і висновків.		
		За обсягом робота близька до норми, композиційно завершена; проте потребує більше самостійних суджень, узагальнень і ґрунтовних висновків; удосконалення потребує лексичне оформлення; основна думка формулюється невиразно, стандартно; бракує сильних аргументів, яскравих мовних засобів.	78	
		За обсягом висловлювання сягає норми; композиційна будова пропорційна; для повного розкриття теми бракує доказовості, самостійних суджень; виклад загалом зв'язний, але учень не вміє самостійно творчо мислити, належно аргументувати думки, влучно добирати слова й вирази, демонструвати багатство синтаксичних конструкцій.	56	
Достатній		Учень (учениця) виявляє обізнаність із теми; демонструє здатність самостійно створювати зв'язний, із елементами самостійних суджень текст, (з урахуванням виду переказу), вдало добирає лексичні засоби (використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), але подекуди порушує логіку викладу думок; бракує сильних аргументів на користь основної думки; потребує вдосконалення грамотності і збагачення засобами виразності активний словник.	4	5-6
		Учень (учениця) самостійно будує (з урахуванням виду переказу), осмислене висловлювання; виявляє обізнаність із теми, добирає переконливі аргументи на користь власної позиції, однак словник, граматичне і стилістичне оформлення роботи потребують урізноманітнення.	3	
		Учень (учениця) демонструє здатність самостійно будувати висловлювання певного обсягу, типу і стилю, добираючи й упорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал; виклад думок послідовний, достатній для розкриття теми, логічний (з урахуванням виду переказу); авторська позиція загалом чітка й зрозуміла; вдало дібрано лексичні засоби, однак потребує вдосконалення	1+1 (негруба)	

		граматичне оформлення роботи; урізноманітнює синтаксичну будову твору; демонструє навички робити висновки й узагальнення; розмежовувати сильні й слабкі аргументи.		
Високий	10	Учень (учениця) самостійно будує (з урахуванням виду переказу) текст, орієнтований на комунікативне завдання, чітко дотримується композиційної пропорційності, висловлює власну думку, аргументує різні погляди на проблему (зіставляє свою позицію з авторською), робота демонструє багатий активний лексикофразеологічний словник,граматичну правильність; дотримується стильової єдності й виразності тексту. У роботі бракує засобів мовної виразності.	1	3
		Учень (учениця) самостійно будує (з урахуванням виду переказу) оригінальний текст, орієнтований на комунікативне завдання, чітко дотримується композиційної пропорційності, висловлює власну думку, аргументує різні погляди на проблему (зіставляє свою позицію з авторською), робота демонструє багатий активний лексикофразеологічний словник і мовну грамотність; здатність творчо мислити, уявляти, фантазувати, дотримується стильової єдності й виразності тексту; використовує мовні засоби виразності.	1 (негруба)	2
		Учень (учениця) самостійно будує (з урахуванням виду переказу) яскравий оригінальний за ідеєю й мовним оформленням текст, орієнтований на комунікативне завдання, чітко дотримується композиційної пропорційності, висловлює власну думку, аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, робота демонструє багатий активний лексикофразеологічний словник і мовну грамотність; здатність творчо мислити, уявляти, фантазувати, робота відзначається стилістичною довершеністю, наявністю оригінальних мовних засобів виразності; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю й різноманітністю, стилістичною довершеністю.	---	1

Оцінювання правописної компетентності учнів

Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформлювати роботу.

Основною формою контролю за рівнем сформованості в учнів правописної компетентності є контрольний диктант. Матеріалом є текст, доступний для учнів певного класу.

Для контрольних *диктантів* використовуються тексти, в яких кожне з опрацьованих протягом семестру правил орфографії та/чи пунктуації були представлені 3-5 прикладами. Текст записується учнем із голосу вчителя.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких вимог:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- виправляються, але не враховуються такі орфографічні й пунктуаційні помилки:
 - 1) на правила, які не містить шкільна програма;
 - 2) на ще не вивчені правила;
 - 3) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;
 - 4) у передачі так званої авторської пунктуації.
- повторювані помилки (помилка у тому ж слові, яке повторюється у диктанті кілька разів), вважаються однією помилкою; однотипні помилки (на те саме правило), але в різних словах вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі й негрубі помилки; зокрема, до **негрубих** відносяться такі:
 - 1) у винятках з усіх правил;
 - 2) у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;
 - 3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
 - 4) у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;
 - 5) у випадках, що вимагають розрізнення *не і ні* (у сполученнях *не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...*);
 - 6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;
 - 7) у заміні українських букв російськими;
- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки.

Нормативи оцінювання

Бал	Клас	Кількість помилок
1	укр.	15-16 і більше
	рос.	17 і більше
2	укр.	13-14
	рос.	15-16
3	укр.	11-12
	рос.	13-14
4	укр.	9-10
	рос.	11-12
5	укр.	7-8
	рос.	9-10
6	укр.	5-6
	рос.	7-8
7	укр.	4
	рос.	5-6
8	укр.	3
	рос.	3-4
9	укр.	1+1(негруба)
	рос.	2+1 (негруба)
10	укр.	1
	рос.	1+1(негруба)
11	укр. і рос.	1(негруба)
12	укр. і рос.	----

Диктанти оцінюються: у 5 класі шкіл з російською мовою навчання за критеріями для шкіл з російською мовою навчання; у 5 класі шкіл з українською мовою навчання за критеріями для шкіл з українською мовою навчання.

5 клас

Орієнтовні обсяги робіт

Обсяг	Клас з російською мовою навчання	Клас з українською мовою навчання
тексту для аудіювання , що належить до художнього стилю / до інших стилів	350-450 / 250-350	400-500 / 300-400
тексту для читання мовчки , що належить до художнього стилю / до інших стилів	350-400 / 290-350	360-450 / 300-360
диктанту (кількість слів у тексті)	80-90	90-100
швидкість читання	90-140	100-150
словникового диктанту	12	12
тексту для переказу	90-125	100-150
творчого завдання для переказу	0,3	0,3-0,5
письмового твору	0,5-0,75	0,5-1,0
кількість реплік (без мовленнєвого етикету) у діалогічному мовленні	6-7	6-7

Види контролю з мови

План

Сем естр	Т е м а т и ч н а	П ер ев ір ка те м и	Р оз в и то к м ов ле н н я	П ис ь м ов и й пе ре ка з	П ис ь м ов и й тв ір	Д и к та н т	А уд ію ва н н я	Ч и та н н я м ов ч к и	У сн и й пе ре ка з	У сн и й тв ір	Ді а ло г	Ч и та н н я вг ол ос	Зо ш и т
-------------	---	---	--	--	---	-----------------------------	------------------------------------	---	--	-------------------------------	--------------------	---	-------------------

								Ч					
І 3 г о д . 4 г о д .													
І І 3 г о д . 4 г о д .													

Факт

Сем ест р	Те м ат и ч на	П ер ев ір ка те м и	Ро зв ит ок м ов ле н ня	П ис ь м ов и й пе ре ка з	П ис ь м ов и й тв ір	Д и кт ан т	А уд ію ва н ня	Ч ит ан ня м ов ч к и	Ус н и й пе ре ка з	Ус н и й тв ір	Ді ал ог	Ч ит ан ня вг ол ос	Зо ш ит
-----------------	-------------------------------	---	--	--	---	-------------------------	--------------------------------	---	--	-------------------------------	----------------	---------------------------------------	---------------

								Ч					
І													
І													
І													

Критерії оцінювання учнів із літератури

Головною метою вивчення української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах є залучення учнів до найвищих досягнень національної та світової літератури і культури, національних і загальнолюдських духовних цінностей, формування комунікативної та літературної компетентностей, розвиток творчих здібностей учнів, виховання в них естетичного смаку, високої читацької та загальної культури, вироблення вмінь самостійно ознайомлюватися зі зразками мистецтва слова, свідомо сприймати втілені в них естетичні й духовні цінності.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішувати такі основні завдання:

- формувати в учнів уявлення про художню літературу як мистецтво слова, важливу складову системи мистецтв і духовної культури українського та інших народів світу;
- виховувати повагу до духовних скарбів українського народу та всього людства, расову, етнічну, соціальну, гендерну, релігійну, індивідуальну толерантність, здатність формувати, формулювати й активно відстоювати власну точку зору, свою систему життєвих цінностей і пріоритетів, зберігати й примножувати кращі національні традиції;
- відпрацьовувати з учнями вміння й навички аналізу художнього тексту, здатність сприймати його з урахуванням авторської концепції й індивідуального стилю, бачити кожен конкретний твір у літературному, культурному та історичному контекстах;
- давати школярам оптимальний обсяг літературознавчих понять і термінів, потрібних для повноцінної інтерпретації художніх текстів, розуміння головних закономірностей перебігу літературного процесу;
- навчати учнів визначати національну своєрідність і загальнолюдську значущість літературних творів, у тому числі шляхом зіставлення зі зразками різних національних літератур та різних видів мистецтв;
- розвивати усне й писемне мовлення школярів, їхнє мислення (образне, асоціативне, абстрактне, критичне, логічне тощо);

- формувати в учнів потребу в читанні літературних творів, здатність засвоювати духовноестетичний потенціал художньої літератури;
- виховувати повагу до книги як універсального носія інформації, відпрацьовувати навички розрізнення явищ елітарної та масової культури;
- прищеплювати школярам високий естетичний смак.

На уроках літератури домінантною формою навчання і контролю за досягнутими результатами є діалог, який відбувається на всіх етапах навчальної діяльності і спонукає учнів розмірковувати, робити узагальнення і висновки, аргументовано висловлювати власні думки. Під час такого оцінювання обов'язковим має стати: контроль за прочитанням кожним учнем програмових творів, визначення рівня засвоєння їхнього змісту та вироблення вмінь і навичок їхнього аналізу й інтерпретації, перевірка виконання усних і письмових робіт, виразне читання художніх текстів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

Рівні навчальних досягнень учнів	Б	а	л	и	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
I. Початковий	1	Учень (учениця) сприймає навчальний матеріал на елементарному рівні, називає окремі літературні факти або явище.			
	2	Учень (учениця) сприймає навчальний матеріал на елементарному рівні, називає окремі літературні факти або явища.			
	3	Учень (учениця) сприймає навчальний матеріал, відтворює окремі фрагменти твору (з допомогою вчителя).			
II. Середній	4	Учень (учениця) частково відтворює навчальний матеріал на репродуктивному рівні, дає визначення літературного явища без посилання на текст.			
	5	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал і з допомогою вчителя знаходить потрібні приклади у тексті літературного твору.			
	6	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал, відтворює значну його частину з допомогою вчителя і самостійно знаходить приклади у тексті.			
III. Достатній	7	Учень (учениця) володіє матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних суджень.			
	8	Учень (учениця) володіє матеріалом та навичками текстуального аналізу художнього твору, під керівництвом учителя виправляє допущені помилки й добирає аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.			

		9	Учень (учениця) володіє матеріалом, навичками текстуального аналізу на рівні ціліснокомплексного уявлення про певне літературне явище, під керівництвом учителя аналізує і виправляє допущені помилки; добирає аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.
IV. Високий		10	Учень (учениця) добре володіє матеріалом та навичками ціліснокомплексного аналізу художнього твору, самостійно оцінює окремі літературні явища, знаходить і виправляє допущені помилки, працює із різними джерелами інформації, систематизує дібраний матеріал.
		11	Учень (учениця) на високому рівні володіє матеріалом, вміннями і навичками ціліснокомплексного аналізу художнього твору, висловлює свої думки, самостійно оцінює явища культурного життя, аргументуючи власну позицію щодо них, виявляє початкові творчі здібності.
		12	Учень (учениця) вільно володіє матеріалом та навичками ціліснокомплексного аналізу літературного твору, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень щодо різноманітних навчальних завдань, до використання набутих знань та вмінь у нестандартних ситуаціях, має схильність до літературної творчості.

***Критерії оцінювання виразного читання напам'ять
художніх творів***

Рівні	Бали	Критерії оцінювання
Початковий	1	Учень монотонно читає напам'ять лише окремі фрази художнього тексту.
	2	Учень невиразно читає напам'ять невеличкий фрагмент рекомендованого для вивчення твору.
	3	Учень читає напам'ять недостатній за обсягом уривок твору зі значною кількістю фактичних мовленнєвих помилок.
Середній	4	При читанні напам'ять твору учень допускає значну кількість помилок різного характеру.
	5	Учень читає вивчений напам'ять твір зі значними змістовими неточностями, порушенням правил техніки мовлення.
	6	Учень читає напам'ять художній твір з окремими орфоепічними та змістовими огріхами.
Достатній	7	При читанні напам'ять твору учень правильно, чітко передає зміст твору, але виконує його невиразно, монотонно.

	8	Вивчений напам'ять твір учень читає з окремими декламаційними огріхами.
	9	Учень виразно читає напам'ять вивчений твір, але час від часу допускає змістові неточності.
Високий	10	Учень виразно, без помилок та неточностей, декламує твір напам'ять.
	11	Вивчений напам'ять твір учень декламує, виявляючи індивідуальне розуміння тексту, своє ставлення до прочитаного.
	12	Читання напам'ять твору учнем відзначається високим рівнем артистизму, мовленнєвої вправності. Учень виявляє особисте ставлення до прочитаного, може сформулювати і висловити своє "надзавдання" (мету) читання твору.

5 клас

Види контролю з літератури

План

Семестр	Тематична	Розвиток мовлення	Напам'ять	Твір	Позакласне читання	Зошит
I	3	2	2	-	2	4
II	3	2	4	1	2	5

Факт

Семестр	Тематична	Розвиток мовлення	Напам'ять	Твір	Позакласне читання	Зошит
I						
II						